

Hoe belangrijk is de sport voor de economie ?

Prof. dr. Stefan Kesenne

Universiteit van Antwerpen,
UFSIA en K.U.Leuven

Inleiding

In rijke landen als België is de sport uitgegroeid tot een volwaardige economische sector. Zowel de actieve sportbeoefening als de publieke belangstelling voor het professionele sportgebeuren hebben gedurende de laatste decennia een enorme vlucht genomen. De budgetten waarover de meest professionele topclubs kunnen beschikken kennen inderdaad een meer dan exponentiële groei. Hierbij spreken vooral de astronomische salarissen van topspelers tot de verbeelding, evenals de transfer-sommen die sportclubs kunnen betalen of de uitzendrechten die mediagroepen bereid zijn op tafel te leggen. Intuïtief is men ook geneigd om deze enorme bedragen met mekaar op te tellen, waardoor een foute indruk ontstaat van het economisch belang van de geldstromen in de professionele en commerciële sporten.

Zo zijn de vele miljoenen die de VRT bereid is te betalen voor de uitzendrechten van voetbalwedstrijden dezelfde miljoenen die de adverteerders van sportschoenen en andere producten bereid zijn aan de televisiezenders te betalen voor reclamespots. Dit zijn dan weer dezelfde miljoenen die de actieve sporter uiteindelijk meer moet betalen voor zijn sportschoenen; marketinguitgaven zijn immers bedrijfskosten die worden doorgerekend in de prijzen van de sportbenodigdheden en deze worden voornamelijk gekocht door de grote aantallen recreatieve sportparticipanten. De finale betaler van de bedragen die in de professionele topsport omgaan is bijgevolg eerder de actieve doe-sporter op het terrein dan de passieve kijk-sporter in de tribune, achter zijn krant of voor het tv-scherm. Het aandeel van de sportbestedingen van de actieve en recreatieve sportparticipaat wordt dus schromelijk onderschat. Nochtans verdienen deze - vanuit economisch oogpunt - meer onze aandacht dan de geldstromen die in de wereld van de passieve kijksport circuleren.

Recent onderzoek in Vlaanderen

Uit een IOS-onderzoek over de sportbestedingen in Vlaanderen, dat in opdracht van het BLOSO werd uitgevoerd met gegevens die betrekking hebben op het jaar

1996, blijkt dat de private consumptiebestedingen voor de sport in geldtermen veruit het belangrijkste percentage vertegenwoordigen in het totaal van de sportbestedingen. De investeringen in sportinfrastructuur en de overheidsbestedingen voor de sport zijn in verhouding erg beperkt.¹ De private consumptie voor de sport in Vlaanderen, inclusief lichamelijke opvoeding en schoolsport, bedroeg in 1996 167,3 miljard BEF. Hierbij weze wel opgemerkt dat bij de berekening van de private consumptie zowel de rechtstreekse als onrechtstreekse uitgaven voor sport zijn opgenomen, dat wil zeggen ook de verplaatsingskosten van en naar het sportterrein, de après-sport enz..

Een tweede belangrijke vaststelling is dat binnen de categorie van de private consumptieuitgaven het aandeel van de actieve sport (85 %) veel groter is dan dat van de passieve sport (15 %), hetgeen de functie van de actieve sportparticipaat als belangrijkste gangmaker van de groeiende sportbusiness bevestigt.

In vergelijking met de onderzoeksresultaten van een vroeger onderzoek voor 1982 is deze groei in de private consumptieuitgaven inderdaad opmerkelijk: op minder dan 15 jaar tijd zijn deze uitgaven quasi verviervoudigd in reële termen (dit is de stijging van de prijzen buiten beschouwing gelaten). Daarenboven is deze toename voornamelijk op rekening te schrijven van de uitgaven voor de actieve sport, die in verhouding veel sterker zijn gestegen dan de uitgaven voor de passieve sport.

De publieke bestedingen in Vlaanderen zijn slechts een fractie van de private consumptiebestedingen van de gezinnen. Exclusief de onderwijsuitgaven, bedroegen de totale bestedingen, zowel consumptie- als investeringenbestedingen, van de diverse overheden in Vlaanderen ongeveer 9,9 miljard BEF. Het grootste aandeel hiervan is voor rekening van de gemeentelijke overheden, hun netto-bestedingen voor sport in 1996 liepen op tot 6,7 miljard BEF, tegenover 1,9 miljard BEF voor de Vlaamse Gemeenschap en slechts 827 miljoen BEF voor de Vlaamse provincies. Tellen we hierbij de netto-bestedingen op voor lichamelijke opvoeding en schoolsport, hetzij 5,2 miljard BEF, dan bedragen de totale overheidsbestedingen voor de sport ongeveer 15 miljard BEF per jaar. Indien we ook nog rekening houden met de private sportinvesteringen en corrigeren voor het negatieve handelsbalanssaldo kan worden gesteld dat de sportsector reeds

Figuur 1

Het Regionaal Sportproduct in Vlaanderen in miljarden BEF	
• Private consumptie	167,3
• Overheidsconsumptie	12,4
• Overheidsinvesteringen	2,7
• Private investeringen	1,5
• Handelsbalanssaldo	-12,9
Totaal :	171,0

meer dan 3 % van het totaal Regionaal Product vertegenwoordigt, m.a.w. de totale jaarlijkse sportgerelateerde uitgaven in Vlaanderen bedragen reeds meer dan 3 % van alle uitgaven in Vlaanderen (zie figuur 1).

Inzake werkgelegenheid is de economische activiteit in de Vlaamse sportsector goed voor 70 500 voltijds-equivalente arbeidsplaatsen in België en voor 58 miljard BEF fiscale en parafiscale ontvangsten voor de Belgische overheid (merk de asymmetrie 'Vlaanderen-België' op in deze laatste stelling, hetgeen te wijten is aan het ontbreken van regionale input-outputtabellen).

Bij deze schattingen is geen rekening gehouden met de meer dan 250 000 vrijwilligers die in de Vlaamse sportwereld actief zijn². Men hoede zich ook voor het trekken van foute conclusies uit de verhouding tussen de belastinginkomsten van de overheid via de sport (58 miljard BEF) en het totaal van de overheidsbestedingen voor de sport (15 miljard BEF). Dit betekent geenszins dat voor elk bedrag dat de overheid in de sport investeert er ongeveer vier maal zoveel naar de overheid treugvloeit. Immers ook als de overheid zich volledig afzijdig houdt van de sport, zal er nog steeds aan sport worden gedaan en komt er belastinggeld in kas.

En Wallonië?

Het zal de lezer niet ontgaan zijn dat hier enkel cijfers voor Vlaanderen worden geciteerd. Wallonië kan helaas weinig recente en betrouwbare cijfers voorleggen over haar sportbestedingen. De laatste studie dateert, voor zover wij weten, van meer dan vijftien jaar geleden³. Bij een internationale vergelijking van de cijfers, in het kader van een gemeenschappelijk project van de Raad van Europa⁴, bleek echter dat het niet zo sportieve Wallonië met dusdanig hoge consumptiecijfers voor de dag kwam dat er ernstige twijfels rezen over de gehanteerde onderzoeksmethode en de betrouwbaarheid van de resultaten. In de veronderstelling echter dat de Vlaamse gemeenschap goed is voor ongeveer 58 % van het totale sportproduct in ons land, komt het Bruto Binnenlands Sport Product voor België dicht in de buurt van 300 miljard BEF in het jaar 1996. We wagen ons hierbij niet aan een vergelijking met andere sectoren in België omdat in onze cijfers ook de onrechtstreekse uitgaven voor sport zijn opgenomen, zoals transport-, horeca- en andere sportgerelateerde bestedingen, zodat elke vergelijking met andere sectoren mank loopt.

Slotbeschouwing

Op basis van het IOS-onderzoek in Vlaanderen kan inderdaad worden gesteld dat de sport is uitgegroeid tot een belangrijke economische sector. Het regionaal sportproduct in Vlaanderen bedraagt ongeveer 171 miljard BEF en vertegenwoordigt meer dan 3 % van het totaal regionaal product in Vlaanderen. Het zijn vooral de private bestedingen voor sport die een steeds toenemend aandeel opeisen in deze groei.

Sedert het begin van de jaren '80 is vooral de combinatie van sport en toerisme een nieuw gegeven, waarbij

de sportfaciliteiten bij de keuze van de reisbestemming steeds meer de doorslag geven. Indien het uitgavenpatroon van de sportconsument wordt geanalyseerd, blijkt deze aan verplaatsingskosten het meeste geld uit te geven, meer dan aan sportuitrusting, lidgelden en accommodatie. In vergelijking met de cijfers van 1982 is in dit verband vooral de spectaculaire boom in de skisport opmerkelijk. Een gemiddeld Vlaams gezin gaf in 1996 het meeste geld uit aan skiën, inclusief de hoge verplaatsingskosten, meer dan aan elke andere sport, ook al blijven fietsen, zwemmen en wandelen, in die volgorde, de meest beoefende sporttakken. Skiën komt hier slechts op een gedeelde zevende plaats met voetbal, na fitness, joggen en tennis. Opvallend is ook dat het geheel van de publieke bestedingen voor sport over de laatste vijftien jaar is gedaald in reële termen (dit is gecorrigeerd voor inflatie). Deze daling is bijna uitsluitend toe te schrijven aan de gemeentelijke uitgaven voor sport, zowel wat de lopende als de kapitaaluitgaven betreft. De overheid verkrijgt steeds meer lopende inkomsten omdat van de sportparticipant een grotere private bijdrage wordt gevraagd (en verkregen), terwijl de private sector ook een steeds groter deel van de sportinfrastructuurvoorziening voor eigen rekening neemt. Men zou hieruit kunnen afleiden dat de overheid in haar taak als promotor van de sport in Vlaanderen tekort schiet. Onze interpretatie van de cijfers is eerder dat het steeds groter wordende aandeel van de private sector in het sportgebeuren in Vlaanderen een bewijs is dat de overheid in de realisatie van haar beleidsdoelstellingen succesvol is geweest. De Vlaming besteedt steeds meer geld aan sport en heeft voor zijn sportactiviteiten steeds minder het geld van de belastingbetaler nodig. Hierbij dient wel opgemerkt dat meer geld uitgeven aan sport niet noodzakelijk betekent dat er ook meer aan verantwoorde sportbeoefening wordt gedaan. Het toezien op de kwaliteit van de sport en de promotie van een sociaal, medisch en ecologisch verantwoorde sportbeoefening blijven tot de taak van de overheid behoren.

1 M. TAKS en S. KESSENNE: *De Economische Betekenis van de Sport in Vlaanderen*, Sport, 41ste jaargang, Bloso, Brussel, juni 1999.

2 P. DE KNOP e.a.: *Analyse van de georganiseerde sport in Vlaanderen*, Volume 2 van: *Fysieke fitheid en sportbeoefening van de Vlaamse jeugd*, BLOSO, Brussel, 1991.

3 UNISOP, *Les Pratiques Sportives en Communauté Française*, Bruxelles, 1985.

4 H. JONES: *The economic impact and importance of sport: a European study*, Council of Europe, Strasbourg, 1989.